

УДК 330.55:307.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-43>**Турло Н.П.**

кандидат економічних наук, доцент,
Академія праці, соціальних відносин і туризму
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0007-7521>

Літвін О.Г.

старший викладач,
Академія праці, соціальних відносин і туризму
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-3340-4005>

Мархонос С.М.

кандидат географічних наук, доцент,
Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6615-5262>

Turlo Nataliia, Litvin Olena

Academy of Labor Social Relations and Tourism

Markhonos Svetlana

National Aviation University

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

У статті розглядається питання щодо важливості дослідження валового внутрішнього продукту (ВВП) для оцінки соціально-економічного становища країни та прийняття управлінських рішень. Розуміння та аналіз ВВП має велике значення як для уряду, так і для громадян Чеської Республіки, а також для міжнародних партнерів цієї країни. Автори підкреслюють, що тривале збереження економіки на високих або низьких негативних темпах росту може мати негативні наслідки, включаючи кризу надвиробництва, фінансовий крах підприємств і зниження рівня життя населення. Автори обґрунтовують актуальність аналізу економічного розвитку Чеської Республіки, визначаючи її основні проблеми й пропонують шляхи подолання. Зокрема, наголошується на необхідності підвищення рівня експортної діяльності та відновлення попиту внутрішнього ринку країни для стабілізації економічного розвитку та підвищення рівня життя населення.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт, методи розрахунку ВВП, динаміка ВВП, номінальний та реальний ВВП, ВВП на душу населення, прогнозування ВВП.

GROSS DOMESTIC PRODUCT AS AN INDICATOR OF THE LEVEL OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY (EXAMPLE OF THE CZECH REPUBLIC)

The article addresses the current issue of researching and analyzing Gross Domestic Product (GDP) as an indicator of national economic competitiveness on a global scale and its impact on the macroeconomic stability of the Czech Republic. The authors emphasize the importance of GDP analysis for effective economic management, planning, forecasting, and ensuring macroeconomic stability. The study is based on a review of previous research and publications by both Ukrainian and foreign scholars. As a result, the concept of Gross Domestic Product (GDP) is thoroughly analyzed, with three main aspects of the concept elucidated: "gross," "domestic," and "product." Furthermore, the article provides crucial explanations to enhance comprehension of the GDP concept. Moreover, the article extensively analyzes the dynamics of nominal and real Gross Domestic Product (GDP) of the Czech Republic from 2016 to 2022. Special attention is given to the impact of the COVID-19 pandemic on the Czech economy and its adverse effects in 2020. The causes of GDP decline are highlighted, along with data on economic recovery at the end of 2020 and an assessment of GDP dynamics in 2021 and 2022. The significance of evaluating GDP growth rates and their potential implications for the Czech economy are underscored, as well as the importance of GDP per capita as an indicator of Czech economic competitiveness and the country's position in the GDP per capita ranking. Additionally, the article examines the impact of declining household consumption on Czech GDP due to inflation and low investments. The methodology of correlation-regression analysis is employed to identify trends in GDP dynamics, along with projected GDP values for 2024 and 2025. It is noted that the main drivers of Czech economic growth should be the export activities of companies and the recovery of household demand. However, further research is needed to explore the analysis of GDP dynamics as an indicator of macroeconomic stability, its impact on forming global competitiveness rankings, and positioning the Czech Republic in the global economic community.

Keywords: gross domestic product, GDP calculation methods, GDP dynamics, nominal and real GDP, GDP per capita, GDP projection.

JEL classification: A10, A20, C10, C20

Постановка проблеми. Ситуація у національній економіці визначається сукупністю конкретних макроекономічних параметрів, кожен з яких по-своєму характеризує економічне становище країни. Серед основних з них є валовий внутрішній продукт (ВВП). Дослідження ВВП країни дає змогу оцінити основні процеси, які відбуваються в її соціально-економічному житті, а аналіз та осмислення одержаних результатів сприяє більш ефективному та обґрунтованому прийняттю управлінських рішень, удосконаленню планування та прогнозування економічного розвитку, що є найважливішою умовою зростання доходів підприємств та уряду, підвищення рівня життя населення. Отже, в умовах сьогодення, дослідження динаміки економічного розвитку країни набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню економічного розвитку країн приділяли увагу як українські, так і зарубіжні вчені. Зокрема, питання оцінювання динаміки ВВП і його розвитку розглядалися в працях В. Геєця, А. Гальчинського, І. Севрук [17], А. Тропиніної, М. Одинцова [3], А. Томашевської [4], Т. Смиковчук, І. Дернової [5], Т. Боровик, Л. Кравченко та ін.

Однак швидкі зміни чинників, які впливають на динаміку економічного розвитку, зумовлюють потребу постійного вивчення та аналізу показників економічного розвитку загалом і ВВП зокрема.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас питання аналізу динаміки ВВП як індикатора макроекономічної стабільності національної економіки, його впливу на формування глобальних рейтингів конкурентоспроможності та позиціонування Чехії у світовій економічній спільноті потребують подальшого вивчення.

Метою дослідження є аналіз показника валового внутрішнього продукту як індикатора конкурентоспроможності національної економіки в глобальному вимірі та його вплив на макроекономічну стабільність Чехії.

Виклад основних результатів дослідження. Валовий внутрішній продукт (ВВП) – один з найпопулярніших економічних термінів, який згадується в новинах і звітах, пов'язаних зі світовою економікою, а також у виступах представників уряду. Проте найчастіше розуміння цього показника виявляється дещо спотвореним.

Згідно з визначенням чеського управління статистики валовий внутрішній продукт – це грошовий вираз загальної вартості товарів і послуг, щойно створених за певний період на певній території, що використовується для визначення ефективності економіки [1].

Розбір терміну «валовий внутрішній продукт» дає можливість глибше зрозуміти, що таке ВВП [2].

По-перше, валовий свідчить про те, що ВВП не розділяється на частини, з нього не вираховують витрати та собівартість. При обчисленні не списують кошти на амортизацію чи заміну обладнання, зберігання. Навіть призначення продукції не враховується. Вона може бути відправлена на заміну старого обладнання, для подальшого використання чи інвестування. Все одно її вартість буде зарахована до ВВП.

По-друге, внутрішній означає, що підприємство, розташоване в Чеській Республіці, буде віднесено до ВВП незалежно від того, на чий гроші його побудували й у чий власності воно знаходиться.

По-третє, під терміном «продукт» розуміють товари, які виготовлені з метою подальшого продажу, а вартість продукції, яка призначена для обміну або виготовлення інших товарів, у ВВП не враховується.

Величину валового внутрішнього продукту можна визначити або розрахувати трьома способами:

За доданою вартістю (виробничий метод). При виробничому методі ВВП розраховується як сума валової доданої вартості (валова додана вартість – це різниця між виробництвом і проміжним споживанням) окремих інституційних секторів чи галузей і чистих податків на продукти (які не розподіляються між секторами та галузями). Це також балансує стаття рахунку виробництва для національної економіки в цілому, де виробництво обліковується на боці ресурсів, а проміжне споживання – на стороні використання. Враховуючи, що виробництво оцінюється за основними цінами, а використання – за цінами придбання, ресурсна частина національної економіки доповнюється податками за вирахуванням субсидій на продукти (ВВП = виробництво – проміжне споживання + податки на продукти – субсидії на продукти),

При використанні для обчислення ВВП методу витрат (метод кінцевого використання), валовий внутрішній продукт розраховується як сума кінцевого використання продуктів і послуг одиницями-резидентами (фактичне кінцеве споживання та валове накопичення капіталу) і сальдо експорту та імпорту товарів і послуг. Фактичне кінцеве споживання визначається через соціальні трансферти в натуральній формі з витрат на кінцеве споживання домогосподарств, уряду та некомерційних установ, що обслуговують домогосподарства. Формування валового капіталу поділяється на формування валового основного капіталу, зміни товарно-матеріальних запасів і чисте придбання цінностей: ВВП = витрати на кінцеве споживання + валове накопичення капіталу + експорт продукції та послуг – імпорт продукції та послуг.

При визначенні величини ВВП розподільчим методом (за доходами) враховується сума первинних доходів національної економіки в цілому: ВВП = виплати працівникам + податки на виробництво та імпорт – субсидії + чистий операційний надлишок + чистий змішаний дохід + споживання основного капіталу.

ВВП є основним макроекономічним показником, який відображає рівень розвитку економіки країни [3, с. 12], є основою вимірювання структури виробництва, міжнародних порівнянь якості життя, оцінки дефіциту державного бюджету, грошової емісії тощо [4, с. 90] та найважливішим індикатором соціально-економічного розвитку країни [5].

Валовий внутрішній продукт оцінюється в поточних (фактичних) ринкових цінах (номінальний ВВП), що дає змогу аналізувати галузеву структуру економіки, встановлювати пропорції між споживанням та нагромадженням тощо, але унеможливує проведення оцінювання динаміки обсягів вироблених і використаних товарів та послуг. Задля проведення такого оцінювання необхідно нівелювати фактор цін і обчислити обсяг реального ВВП, який визначається в цінах попереднього (або будь-якого іншого базового) року. В реальному ВВП, таким чином, враховується, в якій мірі зростання ВВП виявляється реальним зростанням виробництва, а не зростанням цін (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка номінального та реального ВВП ЧР за період 2016–2022 рр.

Роки	ВВП у поточних цінах (номінальний ВВП)			ВВП у цінах попереднього року (реальний ВВП)			ВВП у цінах 2015 року (реальний ВВП)		
	млрд чеських крон	темпи приросту до попереднього року, %	темпи приросту до 2016 р., %	млрд чеських крон	темпи приросту до попереднього року, %	темпи приросту до 2016 р., %	млрд чеських крон	темпи приросту до попереднього року, %	темпи приросту до 2016 р., %
2016	4797,9	-	-	4742,7	-	-	4742,7	-	-
2017	5110,7	+6,5	+6,5	5044,8	+6,4	+6,4	4987,9	+5,2	+5,2
2018	5410,8	+5,9	+12,8	5275,3	+4,6	+11,2	5148,5	+3,2	+8,6
2019	5791,5	+7,0	+20,7	5574,7	+5,7	+17,5	5304,5	+3,0	+11,8
2020	5709,1	-1,4	+19,0	5472,8	-1,8	+15,4	5012,6	-5,5	+5,7
2021	6108,7	+7,0	+27,3	5912,0	+8,0	+24,7	5190,7	+3,6	+9,4
2022	6785,9	+11,1	+41,4	6252,4	+5,8	+31,8	5312,7	+2,4	+12,0

Джерело: складено авторами за матеріалами [1; 6]

Як свідчать дані табл. 1, економіка Чехії у 2020 році рекордно впала: спад ВВП країни становив 5,5% щодо 2019 року. Скорочення ВВП пов'язане з пандемією коронавірусу COVID-19, через яке в ЧР було запроваджено жорсткі обмеження. Вони, в свою чергу, призвели до скорочення витрат населення, падіння виробництва та прибутку в сфері торгівлі, згорання ресторанно-готельної та туристичної діяльності, а також темпів побутового та промислового будівництва. Великих збитків зазнали транспортні компанії, включаючи авіакомпанії. Крім того, в першій половині 2020 року на світовому ринку різко скоротився попит на чеські товари [7].

В 2020 році чеська економіка слабшала кожен квартал. Згідно з даними Чеського статистичного управління в другому кварталі ВВП впав більше ніж на 10% [6]. Очікували, що чеська економіка протягом року ослабне на 6–7%. Тим не менш, ВВП Чехії в останньому кварталі 2020 року трохи зріс (на 0,3% порівняно з попереднім кварталом). На розвиток останнього кварталу вплинуло збільшення зовнішнього попиту [8].

В 2021 р. ВВП Чехії становив 281,79 млрд дол. США (частка ВВП ЧР у світі склала 0,29%). Країна займала 46 місце в світі та була на рівні ВВП Фінляндії (297,3 млрд дол. США) та ВВП Румунії (284,1 млрд дол. США).

В 2022 р. валовий внутрішній продукт країни становив 290,92 млрд дол. США [9], що на 3,3% більше ніж у попередньому році. За даними Світового банку та МВФ Чехія за показником ВВП у 2022 році посіла 46 місце в світі, а його частка у світовій економіці становила 0,32% [10]. Протягом 2022 р. ВВП країни зростав у річному вирахованні у кожному кварталі, але темпи зростання поступово сповільнювалися. Так, темп зростання ВВП у першому кварталі склав 4,7%, 3,5% у другому, 1,5% у третьому та 0,2% в останньому кварталі. Квартальний спад на 0,9% у четвертому кварталі 2022 року в порівнянні з третім кварталом означає, що у другій половині 2022 року чеська економіка увійшла в рецесію, яка визначається як квартальне зниження ВВП протягом двох кварталів поспіль.

Оцінку динаміки номінального та реального ВВП ЧР проведемо за допомогою розрахунку індексів і

темпів росту та приросту внутрішнього валового продукту до базисного та попереднього року, обчислення середньорічних темпів росту й приросту за період, що аналізується.

Виходячи з даних, наведених в табл. 1, темп приросту номінального ВВП в 2022 р. до 2016 р. становив 40%, а темп приросту реального ВВП у цінах попереднього року та у цінах 2015 р. за цей же період відповідно склав 31% та 12%.

Середньорічний темп росту номінального ВВП за період 2016–2022 рр. дорівнював 104,4%, а індекс приросту 0,044. Середньорічні темпи росту реального ВВП у цінах попереднього року та цінах 2015 р. відповідно склали 103,5 (індекс приросту 0,035) та 101,4 (індекс приросту 0,014).

Високими вважаються середньорічні темпи приросту, що перевищують 7–8% за період. Нормальними можна вважати темпи приросту в 4–6%, помірними 2–3%, низькими – близько 1%. Нульові темпи означають, що обсяг ВВП не змінився в порівнянні з базисним роком. Якщо виробництво ВВП скорочується, то показник темпів приросту буде негативним.

Як правило, країни що розвиваються, в сприятливій фазі економічних циклів мають дуже високі темпи приросту. Розвинуті країни, до яких за типізацією МВФ належить ЧР, підтримують відносно помірні темпи в інтервалі 3–5% за рік при порівняно сприятливій економічній кон'юктурі. Однак у менш сприятливих періодах ці темпи знижуються до 1–2%.

У макроекономічному аналізі встановлено, що тривале збереження як дуже високих, так і занадто низьких чи негативних темпів росту може привести до негативних наслідків. У першому випадку відбувається так званий «перегрів» економіки, за яким може піти криза надвиробництва й фінансовий крах багатьох фірм. У другому випадку відбувається зниження рівня життя населення й небезпечний спад інвестиційної активності. Така ситуація нині характерна для ЧР через знаходження економіки країни на несприятливих фазах економічного циклу.

Для оцінювання конкурентоспроможності національної економіки Чеської Республіки застосуємо такий індикатор, як ВВП на душу населення (табл. 2).

Таблиця 2

ВВП на душу населення

Роки	ВВП на душу населення					
	абсолютне значення показника, чеських крон	відносне значення, %	абсолютне значення показника, дол. США	відносне значення, %	абсолютне значення показника за купівельною спроможністю*	відносне значення, %
2016	454022,2	-	18575,23	-	25075	-
2017	482622,5	+6,30	20636,2	+11,1	26678	+6,39
2018	509179,6	+5,50	23424,48	+13,51	27908	+4,61
2019	542817,7	+6,61	23664,85	+1,03	29178	+4,55
2020	533555,9	-1,71	22992,88	-2,84	28048	-3,87
2021	571051,5	+7,03	26822,51	+16,66	29705	+5,91
2022	634909,8	+11,18	27638,37	+3,04	31953	+7,57

*середня купівельна спроможність 1 PPS (purchasing power standard – стандарт купівельної спроможності) відповідає середній купівельній спроможності 1 євро в ЄС-27

Джерело: складено авторами за матеріалами [10; 14; 15]

За підсумками 2022 року ВВП на душу населення Чехії трохи збільшився – на 3,04%. Динаміка змін ВВП на душу населення ЧР у період з 2016 по 2022 рік, демонструє різноспрямований характер змін, усереднене зростання становить 6,67% на рік.

Показник ВВП на душу населення, який незначно збільшився, за підсумками 2022 року перемістив Чехію на 42 місце в рейтингу країн Світового банку за цим показником. ЧР у рейтингу випереджають такі країни як Словенія (39 місце), Іспанія (40 Місце), Естонія (41 місце). Чехія у рейтингу випереджає Оман (43 місце), Теркс та Кайкос (Британські заморські території, 44 місце), Литва (45 місце). Позиція, яку займала країна в 2022 році в рейтингу, є історично максимальною для неї.

Суттєвий вплив на стан ВВП ЧР має падіння споживання домогосподарств через високу інфляцію та низький рівень інвестицій, особливо в приватний сектор.

Для характеристики інтенсивності зміни величини ВВП у Чехії на основі даних, наведених у таблиці 3, були розраховані середні показники його динаміки:

1. Середній рівень інтервального ряду динаміки – 232,1 млрд дол. США.
2. Середній абсолютний приріст – 25,561 млрд дол. США.
3. Середній коефіцієнт зростання – 1,00695.
4. Середній темп зростання – 100,7%.
5. Середній темп приросту – 0,7%.

6. Середня величина абсолютного значення 1% приросту – 36,516 млрд дол. США.

Отже, середній темп приросту ВВП Чехії складає 0,7%, а абсолютне значення 1% приросту дорівнює 36,516 млрд дол. США.

З метою виявлення тенденції в динаміці ВВП ЧР застосуємо кореляційно-регресійний аналіз, використавши модель парної лінійної регресії. Рівняння прямої ряду динаміки, що характеризує обсяг ВВП Чехії має вигляд: $y = a + bt = 232.1 + 8.93t$.

Використавши наведене рівняння, розрахуємо теоретичне значення ВВП для кожного року, а шляхом подовження на майбутнє тенденції, що спостерігалася в минулому, знайдемо прогнозні значення валового внутрішнього продукту країни (рис. 1).

За прогнозом ВВП Чехії в 2024 р. повинен становити 294,61 млрд дол. США, а в 2025 р. – 303,54 млрд дол. США. Основним двигуном зростання економіки Чехії повинна стати експортна діяльність чеських компаній та відновлення попиту з боку домогосподарств країни.

Висновки. У макроекономічному аналізі встановлено, що тривале збереження як дуже високих, так і занадто низьких чи негативних темпів росту ВВП може привести до негативних наслідків. У першому випадку відбувається так званий «перегрів» економіки, за яким може піти криза надвиробництва і фінансовий крах багатьох фірм. У другому випадку відбувається зниження рівня життя населення і небез-

Таблиця 3

Показники динаміки ВВП ЧР протягом 2012–2022 рр.

Роки	ВВП, млрд. дол. США	Абсолютний приріст (±), млрд. дол. США	Темп зростання, %
2012	208,86	-	-
2013	211,69	+2,83	101,35
2014	209,36	+0,5	98,9
2015	188,03	-20,83	89,81
2016	196,27	-12,59	104,38
2017	218,63	+9,77	111,39
2018	249,00	+40,14	113,89
2019	252,55	+43,69	101,43
2020	245,97	+37,11	87,29
2021	281,79	+72,93	114,56
2022	290,92	+82,06	103,24

Джерело: складено авторами за матеріалами [16]

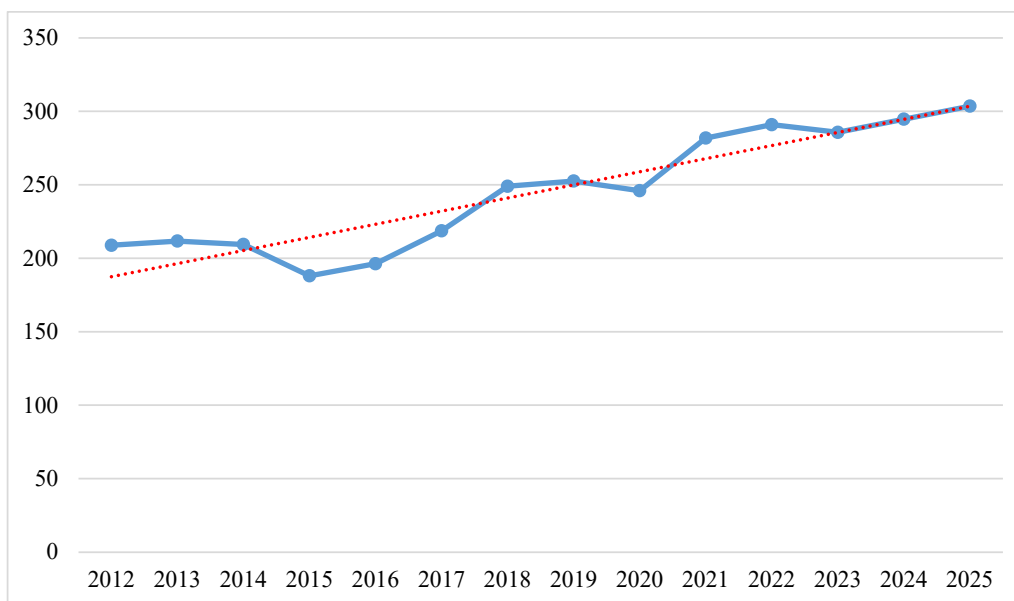

Рис. 1. Динаміка прогнозних значень ВВП ЧР на 2023–2025 рр.

печний спад інвестиційної активності. Така ситуація нині характерна для ЧР через знаходження економіки країни на несприятливих фазах економічного циклу. Суттєвий негативний вплив на стан ВВП ЧР має падіння споживання домогосподарств через високу

інфляцію та низький рівень інвестицій, особливо у приватний сектор. З метою подальшого зростання економіки ЧР необхідно підвищити рівень експортної діяльності чеських компаній та відновити попит з боку домогосподарств країни.

Список використаних джерел:

1. Основні макроекономічні показники. URL: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_ts (дата звернення: 15.01.2024).
2. Про ВВП України простими словами. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/pro-vvp-ukraini-prostimi-slovami> (дата звернення: 15.01.2024).
3. Одінцов М. Фактори зростання валового внутрішнього продукту в умовах трансформаційної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 3. С. 12–13. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2013/5.pdf (дата звернення: 15.01.2024).
4. Томашевська А., Смиковчук Т. Рівень ВВП України: аналіз та динаміка розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 20. Ч. 3. С. 90–94. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_3_2018ua/21.pdf (дата звернення: 15.01.2024).
5. Дернова І.А., Боровик Т.М., Кравченко Л.В. ВВП як індикатор рейтингової оцінки національної економіки. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4 (115). С. 20–24. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/6.pdf (дата звернення: 15.01.2024).
6. База даних національних рахунків. URL: https://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.makroek_prod (дата звернення: 15.01.2024).
7. Економіка Чехії. URL: <https://www.tadviser.ru/index.php> 2021/02/03 (дата звернення: 22.01.2024).
8. Czechia saw sharpest economic downturn in its history in 2020 URL: <https://english.radio.cz/czechia-saw-sharpest-economic-downturn-its-history-2020-8707225> (дата звернення: 22.01.2024).
9. ВВП Чехії: об'єм, темпи росту, на душу населення, структура URL: <https://take-profit.org/statistics/gdp/czech-republic/> (дата звернення 22.01.2024).
10. GDP based on PPP valuation of country GDP. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD> (дата звернення: 23.01.2024).
11. Gross domestic product 2022, PPP. URL: https://databankfiles.worldbank.org/public/ddpext_download/GDP_PPP.pdf (дата звернення: 22.01.2024).
12. GDP based on PPP valuation of country GDP URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October/weo-reror> (дата звернення: 23.01.2024).
13. GDP based on PPP share of world total URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October/weo-report> (дата звернення: 23.01.2024).
14. Statistická ročenka České republiky – 2023. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-vybrane-ukazatele-narodniho-hospodarstvi-z4vjue1preu> (дата звернення: 24.01.2024).
15. Основні показники ВВП на душу населення URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc/default/table?lang=en (дата звернення 24.01.2024).
16. ВВП Чехії. URL: <https://www.sularu.com/vvp/CZE> (дата звернення: 24.01.2024).
17. Севрук І., Тропиніна А. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації. *БізнесІнформ*. 2019. № 5. С. 20–28. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-5_0-pages-20_28.pdf (дата звернення: 16.01.2024).
18. Всесвітній економічний форум. URL: <https://www.weforum.org/reports> (дата звернення: 08.12.2023).

References:

1. Osnovni makroekonomichni pokaznyky [Main macroeconomic indicators]. Available at: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_ts (accessed January 15, 2024).
2. Pro VVP Ukrajinu prostymi slovami [About the GDP of Ukraine in simple words]. Available at: <https://online.novaposhta.education/blog/pro-vvp-ukraini-prostimi-slovami> (accessed January 15, 2024).
3. Odincov M. (2013) Faktory zrostantnja valovogho vnutrishnjogho produktu v umovakh transformacijnoji ekonomiky [Factors of gross domestic product growth in a transformational economy]. *Investments: Practice and Experience*, vol. 3, pp. 12–13. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2013/5.pdf (accessed January 15, 2024).
4. Tomashevsjka A., Smykovchuk T. (2018) Rivenj VVP Ukrajinu: analiz ta dynamika rozvytku [The level of GDP of Ukraine: analysis and dynamics of development]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, vol. 20(3), pp. 90–94. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_3_2018ua/21.pdf (accessed January 15, 2024).
5. Dernova I. A., Borovyk T. M., Kravchenko L. V. (2020) VVP jak indyktor rejtyngovoji ocinky nacionaljnoji ekonomiky [GDP as an indicator of rating evaluation of the national economy]. *State and regions. Series: Economy and entrepreneurship*. vol. 4 (115), pp. 20–24. Available at: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/6.pdf (accessed January 15, 2024).
6. Baza danykh nacionaljnykh rakhunkiv [National accounts database]. Available at: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod. (accessed January 15, 2024).
7. Ekonomyka Chekhyi (2021) [Economy of the Czech Republic]. Available at: <https://www.tadviser.ru/index.php>. (accessed January 22, 2024).
8. Czechia saw sharpest economic downturn in its history in 2020 (2021). Available at: <https://english.radio.cz/czechia-saw-sharpest-economic-downturn-its-history-2020-8707225/> (accessed January 22, 2024).
9. VVP Chekhyi: ob'em, tempy rosta, na dushu naselenija, struktura [GDP of the Czech Republic: volume, growth rates, per capita, structure]. Available at: <https://take-profit.org/statistics/gdp/czech-republic> (accessed January 22, 2024).
10. GDP based on PPP valuation of country GDP (2023). Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD>. (accessed January 23, 2024).
11. Gross domestic product 2022, PPP (2023). Available at: https://databankfiles.worldbank.org/public/ddpext_download/GDP_PPP.pdf (accessed January 22, 2024).
12. GDP based on PPP valuation of country GDP (2023). Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October/weo-repor>. (accessed January 23, 2024).
13. GDP based on PPP share of world total (2023). Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October/weo-report> (accessed January 23, 2024).
14. Statistická ročenka České republiky – 2023. Available at: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-vybrane-ukazatele-narodniho-hospodarstvi-z4vjye1pey> (accessed January 24, 2024).
15. Osnovni pokaznyky VVP na dushu naselennja [Main indicators of GDP per capita]. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc/default/table?lang=en (accessed January 24, 2024).
16. VVP Chekhyi [GDP of the Czech Republic]. Available at: <https://www.sularu.com/vvp/CZE> (accessed January 24, 2024).
17. Sevruk I., Tropynina A. (2019) Konkurentospromozhnistj nacionaljnoji ekonomiky v umovakh ghlobalizaciji [Competitiveness of National Economy in the Conditions of Globalization]. *BusinessInform*, vol. 5(496), pp. 20–28. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-5_0-pages-20_28.pdf (accessed January 16, 2024).
18. Vsesvitnij ekonomichnyj forum [World Economic Forum]. Available at: <https://www.weforum.org/reports> (accessed December 8, 2023).